

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในบทที่ 3 จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินงานวิจัย ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาเป็นแนวทางในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1.การวิเคราะห์ระดับนโยบาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทฤษฎีภูมิและการสัมภาษณ์เชิงลึก 2.การวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน กระจุกตัวมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พิจารณาจากข้อมูลทฤษฎี ได้แก่ จำนวนเงินลงทุน จำนวนโรงงาน และจำนวนแรงงาน 3.การวิเคราะห์รูปแบบและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานในพื้นที่ระดับจังหวัด โดยทำการศึกษาจากข้อมูลเชิงปริมาณต่างๆ เช่น โครงสร้างประชากร โครงสร้างกำลังแรงงาน อัตราค่าจ้าง อัตราการย้ายเข้าย้ายออก เป็นต้น และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เช่น ความต้องการแรงงานของโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

3.1 ขอบเขตงานวิจัย

3.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่นโยบายส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2544) ที่มีการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ลงทุนในเขต 3 พิเศษมากกว่าเขตส่งเสริมการลงทุนอื่น เนื่องจากกลุ่มจังหวัดในเขต 3 พิเศษนี้เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งเป้าหมายของนโยบายคือการลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่กลุ่มจังหวัดเหล่านั้น การศึกษานี้ได้แบ่งเป็นสามขั้นตอนคือ ขั้นที่หนึ่งจะทำการวิเคราะห์ผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ก่อให้เกิดที่มีต่อพื้นที่ในระดับประเทศ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนโดยจะเป็นการวิเคราะห์ผลในเรื่องที่เกี่ยวกับการจ้างงาน เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงรูปแบบและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในขั้นที่สองจะทำการศึกษาเพื่อหาพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (7 หมวด) กระจุกตัวมากที่สุดในระดับจังหวัด โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของกรมโรงงาน ซึ่งพิจารณาจากจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุนและจำนวนแรงงาน โดยทำการเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ และขั้นที่สามศึกษารูปแบบและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานจังหวัดที่เป็นพื้นที่ที่มีโรงงาน

อุตสาหกรรมประเภทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนกระจุกตัวมากที่สุด (7 หมวด) ในแง่ของอุปสงค์แรงงาน อุปทานแรงงานและอัตราค่าจ้าง ในด้านอุปสงค์แรงงานวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในเรื่องของความต้องการแรงงานของโรงงานอุตสาหกรรม เช่น คุณสมบัติของแรงงานที่ต้องการ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นต้น ในด้านอุปทานแรงงานวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติที่เก็บรวบรวมโดยหน่วยงานต่างๆ เช่น โครงสร้างประชากร โครงสร้างกำลังแรงงานภาวะการมีงานทำ อัตราการย้ายเข้าย้ายออก เป็นต้น ในด้านอัตราค่าจ้างโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติเรื่องค่าจ้างและมูลค่าผลผลิตของสาขาการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม โดยจะทำการเปรียบเทียบในช่วงก่อนและช่วงหลังที่ได้รับนโยบายส่งเสริมการลงทุน

3.1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

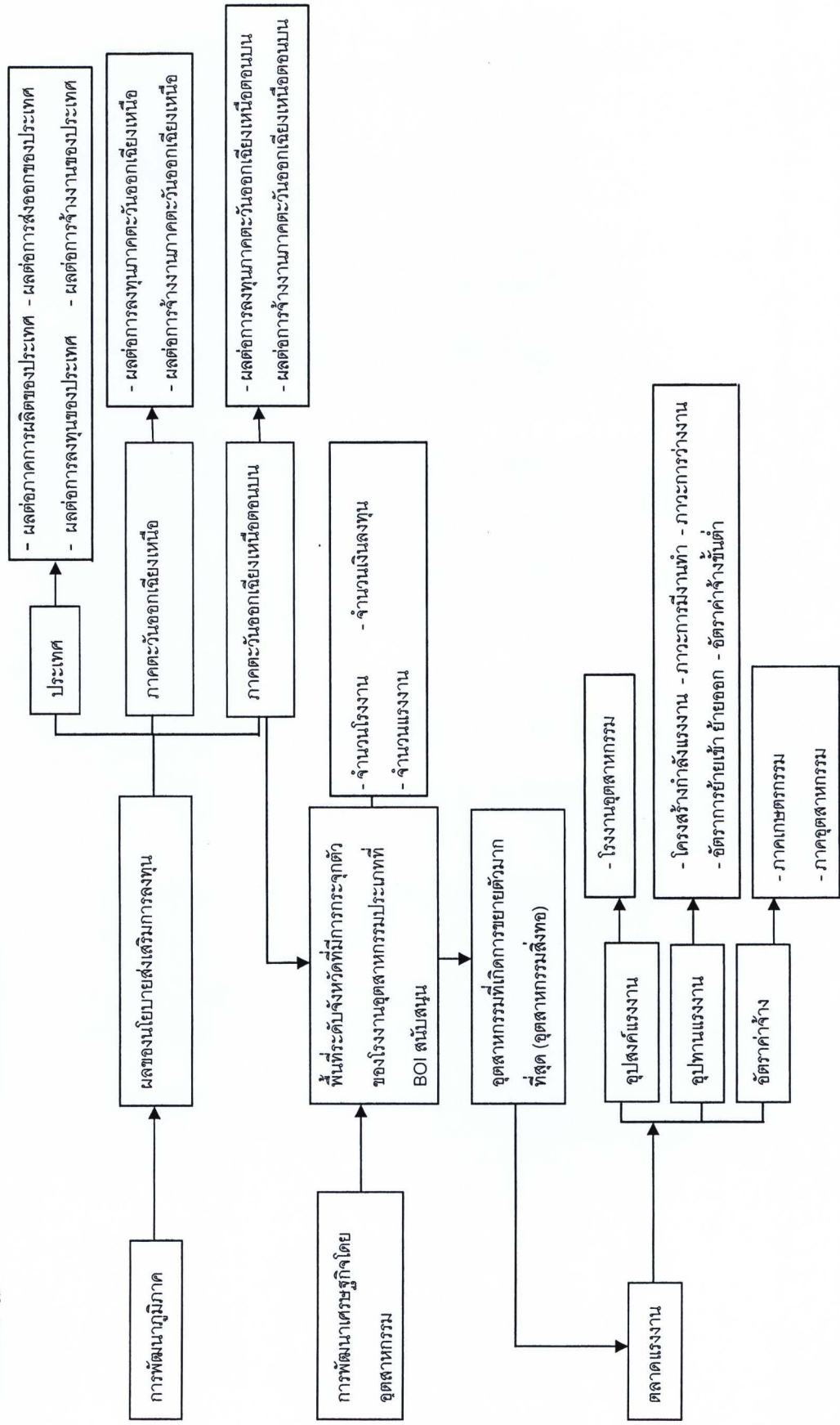
เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้แบ่งความรับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์และบริการการลงทุนในส่วนภูมิภาคตามภาคต่างๆของประเทศไทย ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การเลือกพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้คือ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน 3 พิเศษ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม นครพนม ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบในประเด็นต่างๆตามขอบเขตด้านเนื้อหาดังที่กล่าวมาข้างต้นในช่วงเวลาก่อนและหลังที่พื้นที่ศึกษาจะได้รับสิทธิประโยชน์ของนโยบายส่งเสริมการลงทุน

ในการหาพื้นที่ระดับจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนกระจุกตัวที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยทำการแบ่งประเภทโรงงานอุตสาหกรรมให้เหลือเพียง 7 หมวด ตามที่นโยบายส่งเสริมการลงทุนสนับสนุน ได้แก่ หมวด 1 เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร หมวด 2 เหมืองแร่ เชรามิกรี และโลหะขั้นมูลฐาน หมวด 3 อุตสาหกรรมเบา หมวด 4 ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ขนส่ง หมวด 5 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า หมวด 6 เคมีภัณฑ์ กระดาษ และพลาสติก และหมวด 7 กิจการบริการและสาธารณูปโภค ซึ่งทำการแบ่งประเภทของโรงงานจากข้อมูลทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม จากนั้นก็ทำการวิเคราะห์การกระจุกตัวของโรงงานประเภทที่ได้รับการสนับสนุนมากที่สุดจากข้อมูลจำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุน และจำนวนแรงงาน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลสองช่วงคือช่วงก่อนที่จะได้รับนโยบายส่งเสริมการลงทุน (พ.ศ. 2537 -2543) และช่วงหลังก่อนที่จะได้รับนโยบายส่งเสริมการลงทุน (พ.ศ. 2544-2550) เพื่อที่จะทราบถึงพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ซึ่งพื้นที่ระดับจังหวัดที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม

3.2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการศึกษานี้ คือการศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นำมาเป็นแนวทางการศึกษาในประเด็นต่างๆ โดยเริ่มจากทฤษฎีการพัฒนากฎหมาย ซึ่งนโยบายส่งเสริมการลงทุนเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนากฎหมายโดยอุตสาหกรรม ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยอุตสาหกรรมนำมาเป็นแนวทางในวิเคราะห์ในประเด็นวิเคราะห์พื้นที่ระดับจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน กระจุกตัวมากที่สุด จากนั้นพิจารณาประเภทอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตมากที่สุดและวิเคราะห์รูปแบบและการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานของพื้นที่ดังกล่าว

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)
แนวคิดทฤษฎี
ประเด็นการศึกษา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากข้อมูล 2 ประเภท คือ

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่

- การออกสำรวจพื้นที่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างวันที่ 20-21 เมษายน พ.ศ.

2553

- การสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา ได้แก่

1. นายธนเดช โชติกาญจนเรือง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน ศูนย์บริการการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เพื่อให้ทราบถึงที่มาของนโยบาย ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบาย ผลการดำเนินนโยบาย เป็นต้น

2. นายลิขิต ตั้งพัฒนสุวรรณ นักวิชาการแรงงาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ทราบถึงสภาวะแรงงานภายในจังหวัดมหาสารคาม

3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับสิทธิประโยชน์จาก BOI ทั้งหมด 3 โรงงาน เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของแรงงานในโรงงานและความต้องการแรงงานของโรงงาน

4. คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับสิทธิประโยชน์จาก BOI จำนวน 30 คน

- การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. แบบสอบถามผู้ประกอบการ รายละเอียดที่ใช้สอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงงาน ประกอบด้วย ที่ตั้ง ตลาดส่งออก จำนวนและประเภทของแรงงาน ภูมิลำเนาและที่อยู่ปัจจุบันของแรงงาน ระดับการศึกษาของแรงงาน สวัสดิการที่ให้แก่แรงงาน และส่วนที่ 2 ถามถึงความต้องการแรงงาน

2. แบบสอบถามคนงาน รายละเอียดที่ใช้สอบถามคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่ปัจจุบัน ภูมิลำเนา ลักษณะงาน ชั่วโมงในการทำงาน ค่าจ้างและรายได้ต่อเดือน

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่

- นโยบายส่งเสริมการลงทุน

- ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

- ข้อมูลสถิติด้านอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

- ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษา

- แผนและนโยบายของจังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษา

- แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาภูมิภาค การพัฒนาเศรษฐกิจโดยอุตสาหกรรมและตลาดแรงงาน

- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลทั้งหมดที่นำมาใช้ทั้งที่ศึกษาข้อมูลในปัจจุบันและข้อมูลช่วงก่อนและช่วงหลังที่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุน ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2544) เพื่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ศึกษา

3.4 ผลจากแบบสอบถาม

ผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.4.1. แบบสอบถามผู้ประกอบการ จำนวน 3 โรงงาน รายละเอียดที่ใช้สอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโรงงาน มีรายละเอียดดังนี้

- ที่ตั้งของโรงงาน ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอโกสุมพิสัยและอำเภอแกดำ
- ตลาดส่งออก ได้แก่ ต่างประเทศ
- จำนวนพนักงานทั้งหมด 3,874 คน เพศหญิง 2,730 คน คิดเป็นร้อยละ 70.46 เพศชาย 1,144 คน คิดเป็นร้อยละ 29.54
- ประเภทแรงงาน แบ่งเป็น พนักงานฝ่ายบริหาร 46 คน คิดเป็นร้อยละ 1.18 พนักงานธุรการ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 0.98 และพนักงานฝ่ายปฏิบัติการในโรงงาน 3,480 คน คิดเป็นร้อยละ 89.82
- ภูมิลำเนา แบ่งเป็น ภายในเทศบาลเมือง 834 คน คิดเป็นร้อยละ 21.52 ภายนอกเทศบาลเมือง 2,505 คน คิดเป็นร้อยละ 64.66 และอื่นๆ 535 คน คิดเป็นร้อยละ 13.81
- ระดับการศึกษา แบ่งเป็น ประถมศึกษา 1,359 คน คิดเป็นร้อยละ 35.08 มัธยมศึกษา 1,976 คน คิดเป็นร้อยละ 51.01 ปวช./ปวส. 379 คน คิดเป็นร้อยละ 9.78 ปริญญาตรี 159 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1
- สวัสดิการที่ให้แก่แรงงาน ได้แก่ การฝึกอบรม การรักษาพยาบาล วันหยุด และสวัสดิการสงเคราะห์

ส่วนที่ 2 ถามเกี่ยวกับความต้องการแรงงาน มีรายละเอียด ดังนี้

- จำนวนแรงงานที่ต้องการเพิ่ม 3,000 คน
- เพศ ไม่จำกัด
- อายุ 18 ปีขึ้นไป
- การศึกษา ระดับประถม มัธยมศึกษาหรือปวช./ปวส.
- ตำแหน่งที่ต้องการ คือ พนักงานตัดเย็บ
- ชั่วโมงการทำงาน 8-10 ชั่วโมงต่อวัน
- ค่าจ้าง 154 บาทต่อวัน

3.4.2. แบบสอบถามคนงาน จำนวน 30 คน รายละเอียดที่ใช้สอบถามคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่ปัจจุบัน ภูมิภาค ลักษณะงาน ชั่วโมงในการทำงาน ค่าจ้างและรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

- เพศ เพศหญิง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 เพศชาย 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67
- อายุ ระหว่าง 25-31 ปี
- ระดับการศึกษา แบ่งเป็น ประถมศึกษา 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 มัธยมศึกษา 17 คน คิดเป็นร้อยละ 51.66 และระดับปวช./ปวส. 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67
- ที่อยู่ปัจจุบัน อำเภอเมือง 10 คน อำเภอแกดำ 10 คน อำเภอโกสุมพิสัย 6 คน อำเภอเชียงยืน 2 คน และอำเภอบรบือ 2 คน
- ภูมิภาค อำเภอภายในจังหวัดมหาสารคาม
- ลักษณะงาน แบ่งเป็น พนักงานเย็บ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.67 พนักงานปัก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 พนักงานรีด 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และพนักงานตัด 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67
- ชั่วโมงการทำงาน 8-10 ชั่วโมง
- ค่าจ้าง 154 บาทต่อวัน
- อาชีพที่ทำก่อนมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 86.67 ตอบว่าทำอาชีพเกษตรกรรมและปัจจุบันก็ยังทำอยู่

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น จะวิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่รวบรวมมา โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ชั้น คือ

ชั้นที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์นโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2544) ที่ส่งผลต่อพื้นที่ระดับประเทศ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยใช้ข้อมูลต่างๆ เช่น GDP มูลค่าการลงทุนของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมจาก BOI และอัตราการจ้างงาน โดยใช้วิธีการ crosstab เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของข้อมูล

ชั้นที่สอง เป็นการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีการกระจุกของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ได้รับการสนับสนุนจากนโยบายส่งเสริมการลงทุน โดยวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ จากจำนวนโรงงาน จำนวนแรงงานและจำนวนเงินลงทุน โดยใช้วิธีการ crosstab เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของข้อมูล

ชั้นที่สาม นำพื้นที่ที่ได้จากการวิเคราะห์ในชั้นที่สองมาศึกษารูปแบบและการเปลี่ยนแปลงตลาดแรงงานระดับจังหวัด เพื่อตอบสนองมติฐานของงานวิจัย โดยใช้ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ จำนวน

แรงงานภาคเกษตรกรรม จำนวนแรงงานภาคอุตสาหกรรม จำนวนประชากรย้ายเข้าย้ายออก ค่าจ้างขั้นต่ำและมูลค่าเงินลงทุนของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งใช้ค่าสหสัมพันธ์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เพื่อดูความสัมพันธ์ของข้อมูลด้านต่างๆและใช้วิธีการ crosstab เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ภูมิลำเนา ที่อยู่ปัจจุบัน ลักษณะงาน ชั่วโมงในการทำงาน ค่าจ้างและรายได้ต่อเดือนของแรงงาน